

пептръ

МШТЪ, ШИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 7.

Luni, 11. Februarie

1846.

РЕФЛЕКСИІ ЛА ДЕСКРИЕРА РОМЪ-НИЛОР ПРИН D. A. de Gerando.

(Дпкеіере.)

Кѣмъ съ дпцелечемъ пригоніреа преодилор ромънециі аіептатъ de D. Герандо? Есте адевръ къ министріи вісерічещі аі ромънілор аѣ фост недрептъдиді дп тѣлте вѣпзрї шї аѣ сѣферїт реле тѣлте дела спїрїтѣл несѣферїндеї. Дакъ рецелме Ынгарїеї Лѣдовїк I. ачел ітаііан, пе каре зпгзрїї дп пѣмеск „mare“ дшї цїне о деосевїтъ порочїре дакъ пѣтѣ пѣрта рѣсвоїѣ ad extirpandos haereticos et schismaticos. Дпсѣш мареме Матїас Корвїа де шї ромън де сѣпце, дар католїк де релеце п'аѣ фост скѣпат де тот фанатїсѣл. Іар сѣпт прїнциї пѣтѣптенї зра ажвнсе ла кѣлтеа са. Карактерѣл тїрѣнос ал лѣї Гаврїїл Баторї   кѣноскѣт; ачеста треќ шї дп Цара ромънеаскѣ шї прѣдѣ вісерїчї шї тѣлѣстїрї. Фаїмосѣл прїнд реформат Гаврїїл Бетлен де шї ера пофїтїт кїар прїн діетѣ, ка съ пѣзаскѣ прїетїніе вѣпъ кѣ ромънїї вечїні, ел дпсѣ свпсесе о зрѣгреа асѣпра лор дпкъ дїп тїперече, декънд дшї вѣрсасе сѣпцелме асѣпра лѣї Мїхаї вїтеазѣла ла Сївїїѣ (Шелїнвер) шї ла Мїрїсѣлѣ шї асѣпра лѣї Шерван вїемат де сасї ла

Брашов. Мѣсзрїме лѣї Георгїе Ракодї дп парте ле въззрѣм. Дп лецилме констїтудїїлор апровате дела 1653 пѣвлїкате дп діета дела Бѣлград сѣпт Георгїе Ракодї II. „Nagїа ромънѣ“, адїкѣ партеа чеа маї пѣтѣроасѣ а лѣквїторїлор транспїванї, кѣм шї релецеа лор сѣпт декларате пѣмаї де сѣферїте дп патрїе, „пѣпъ кѣнд ва чере фолосѣла цѣреї“, іар пе тїмпѣл кѣт вор фї сѣферїдї се хотѣрѣск кѣтева лецї, де каре треѣѣ съ се цїе шї дптре каре есте шї ачееа де а пѣлті преодїї ромънециї дажде ла прїпрїетарїї де пѣтѣят ш. а, (Тїт. 8 шї 9). Дпсѣ пїчї одатѣ кредїнга ромънілор п'аѣ сѣферїт атѣтѣа реле ка сѣпт прїндѣл чел тоале Мїхаїл Анафї I. дїа прїчїнѣ маї вѣртос, кѣ клерѣл пѣ се дпдѣплека а прїмї догмеле калвїнециї. Аша дар дптре алдїї дпсѣш мїтрополїтѣл Сава Браковїч фѣ адѣс дела Бѣлград ла Блаж, знде Анафї аѣеа ресїдїнга са; ачї нежѣдекат, фѣ бѣтѣт, апої дп вісерїка дела Алвїнд фѣ десѣвѣскѣт де вештїптеле архїереещї, арѣккат дп темпїдѣ шї де аколо скос пѣмаї вїпереа спре ал вате кѣ тоїеце пѣпъ че дшї dede сѣфлетѣл. Кѣткѣ Сава сѣферї невіноват адевереазѣ Ладїсѣлаѣ Чакї шї Хрїстофор Пашко дп скрїсїореа лор датѣ дела Константїнопол

дн 21. Август 1681. Ън епископ дела Еч дн комитатъ Тързеі днкъ аъ мърит мърте реа дн причіна релецеі тот сѣпт ачі пѣтїтѣл прїмѣ. Проодїмеа съвордїнатъ съферїа шї алте пѣказрї маї десе. Де тоте ачесте реле ера съ скапе лецеа ромѣнїлор прїа дїпломата датъ лор де Леополд I. дмпѣратъ Romanїлор ма а. 1699 Февр. 16. шї пѣвлїкатъ дн ачелаш ан ла 8 Септ. дн dieta дела Българад.

Дателе історїче скоасе ачі кѣм шї алтеле о сѣтъ ромѣнїї ле кѣпоск фоарте вїне. Кѣ тоате ачесте съ пѣ крeадъ D. Fernando, кѣ ромѣнїї ар фї токма атѣт де рѣсѣзѣтѣторї шї орвїдї, ка съ пѣ шїе жѣдека де о парте кѣмкѣ, прїгонїрї де релеце аъ фост претѣтїndenї дн ачеле веакрї дн содїте де рѣсѣвоїе крѣччене, дїнтре каре поменїт пѣмаї чел де анї 30 днтрѣ каре немѣдїї се мѣчела вонї пе алдїї дн пѣмеле лѣї Dsmnezeş, кѣм шї алѣнгареа реформадїлор дн Франца прїа Лѣдовїк XIV. ш. а. ш. а.; іар де алтѣ парте, кѣ дн ачеле веакрї проасте ромѣнїї днкъ апѣкѣнд прїлежѣл пѣ ера маї крѣдѣтѣторї декѣт алдїї, спр. п. Петрѣ ал Молдавїеї, Міхаї ал Цѣреї ромѣнѣщї ш. а. Дар ма тоте ачестеа съ кѣзѣтѣм вїна маї мѣлт дн спїрїтѣл ачелор веакрї, днтрѣн тїмп, кѣнд спр. п. ачі дн Трансїлванїа лецеа цѣреї дїкта педeaпса мордеї аспра тѣтѣрор преакѣрварїлор шї спѣзѣзѣтѣре аспра тѣтѣрор фѣрїлор карїї фѣра маї мѣлт ка треї фїорїнї, саѣ шї пентрѣ дої фїорїнї дакѣ чїнева ера прїус а треїа оарѣ дѣлѣ лецеа цѣреї тревѣїа съ се спѣзѣре (Атр. III.). Адаогѣ кѣ днѣшн романѣ-католичїї де шї асїѣрадїї прїа констїтѣдїе, кѣ лецеа лор е прїмїтѣ (recepta) тотѣш ажѣа-

сесерѣ фоарте рѣѣ, днкѣт ма кѣтева ораше пѣ ле ера ертат а авѣ нїчі вїсерїчі, нїчі кїар дн Клѣж (А. I). Ера ачеле тїмѣтѣрї де акдїе шї реакдїе престе тот. Днѣ съ вїна чеа маї грѣа а тѣтѣрор релелор релецеоасе пої о афлѣм — шї пѣ пе сѣїїт а о да пе фацѣ — дн обскѣрапїстѣл клерѣмѣї греко-вїсantїн, адїкѣ дн іѣвїреа лѣї де днѣпечїме. Ачест клер аъ мѣстрат мѣлте веакрї пе католичїї апѣсенї, кѣчї прескрїѣ еї лїтѣргїа пентрѣ тоте падїїле дн лїмѣва латїнѣ; дар кѣ кѣт аъ фост маї вѣнї гречїї пентрѣ ромѣнї, ма карїї пѣстрарѣ лїмѣва словеанѣ, кѣм шї пентрѣ челелалте попѣрѣ де лецеа греко-рѣсѣрїтеанѣ, ма каре днтрѣодѣкѣнд лїмѣва елїнѣ іаѣ лѣсат кїар шї фѣрѣ чїтїре шї алѣавїт, кѣм пе вѣлгарї, пе кѣзовлахї, пе арпѣзѣдї ш. а.? Аѣ пѣ дн причїна пѣщїїнѣї вѣзѣрѣм шї пе аколо тѣрчїндѣсе цїнѣтѣрї тарї де церї? Ънеорї чеї маї харнїчі гречї шї славі дѣнѣ прїмїреа мохамеданїстѣлѣї ажївсערѣ ма рангѣрї де пашї шї де везїрї, апої тїранїа кїар пе фостїї лор фрадї пе крещїнї, кѣрор дн тоатѣ днѣвѣцѣтѣра сѣїптеї евангелїї пѣпѣ дн зїоа де асѣзїї пѣ леаѣ рѣмас маї мѣлт нїмїк, декѣт сїнѣтѣр церїмонїїле вїсерїчещї днѣвѣрѣкате дн врео лїмѣвѣ попоарѣлор нїчі декѣм кѣпоскѣтѣ. Непїмѣвїта стрїкѣчѣне а пѣравѣрїлор вртѣ фїреде, пентрѣ-кѣ сареа пѣтѣпѣтѣлѣї ера днѣвѣдїтѣ де тот. Токма дн тїмѣзрїле кѣнд гречїмеа тревѣїа съ пѣзїаскѣ кѣтѣтѣ скѣтпѣтатѣеа днтрѣцїмеа крѣдїнѣї шї а вїсерїчеї, еа анѣме ма падїа ромѣлѣ съшїнеа хаїна чеа пекѣсѣтѣ, прѣда, шї пе крѣдїнѣчѣшї дї арѣнка дн desesperadїе шї — дн врадеме алтора. Дела 1665—1669 грекѣл прїнц Радѣл, о патѣрѣ де лотрѣ

деспои́е кѣ гречій съі тѣхъ стіріле църѣі
ромънеці. Деці нѣ е тіраре, дакъ ан
Гавріил Баторі стръін ші реформат фъхъсе
тог асеменеа. Сѣферинцеле мітрополитъ-
лві църѣі ромънеці Теодосіе съит тіра-
пѣл пріиц Дѣка (1674—1678) съит кѣпо-
скѣте; еле фак дп кѣтва о паралелъ ла
челе дп Трансилваніа не ачелеші тімпѣрі.
Дндешерт не ла дпчепѣтѣл веаклѣі ал
18леа патриархіі ші мітрополіціі рѣсърі-
тені се адѣна ла кѣртеа пріицѣлѣі Бра-
кован; дндешерт Досітеіѣ патриархѣл Іе-
рѣсалитѣлѣі дптрѣпріице о кѣлѣторіе се-
кретъ пріи Трансилваніа; кѣчї ромъніі нѣ
таі пѣтеа рѣхънеа съпѣші аскѣлѣтѣторі ка
пѣл ачї кѣтрѣ клерѣл византіно-асіатік;
пѣрѣсіді ші пѣдрѣнтѣціі де атѣтеа веа-
кѣрі се анѣва де фѣрнѣ ші де сарѣѣ нѣ
таі ка съ деа де врео шѣвраре. Атѣт е
де адеѣрат, кѣ дакъ се дпнѣте сарѣа ші
дакъ лѣтіна стѣ съит масѣ, оіле кѣѣѣ-
тѣтѣре флѣмънде ші сѣтоасе пѣлѣг, ѳр-
ѣекъ ші — таі ла ѣрѣтѣ апѣкъ тѣпа че-
лѣі таі де апрѣпе, каре ле фѣгѣѣзіе кѣ ле
ва скоате ла лѣтіпѣ. Деці дпкеіет, кѣ
ромъніі нѣ поартѣ віна обскѣраптістѣлѣі
релеѣеос дп каре аѣ зѣкѣт атѣтеа веа-
кѣрі, чї о пѣртѣ ачѣіа, каріі аѣ дпдрѣспіт
а да крѣдінѣі ші еѣанѣеліеі лѣі Ісѣс Хрі-
стос нѣтіреа неатѣлѣі лор, дар шї аѣ пре-
ѣетат а о проповѣдѣі, ші леаѣ пѣлѣкѣт а
ціне ші не поноарѣ съит епітрѣпіе тірѣ-
нітѣре де сѣлѣте токѣла дп контра по-
рѣпчѣі марѣлѣі Дѣкал, каре аѣ зіс: мер-
ѣеді, проповѣдѣціі, цїнеці лѣтіна ла тоці,
нѣ о аскѣндеці, нѣ фачѣці осѣвіре дптрѣ
поноарѣ, кѣчї еѣанѣеліа нѣ кѣпоасѣе domn
нічї сарѣ, нічї еліп, нічї еѣреѣ. Дакъ міні-
стрїі чѣі марі аї вісерічѣі рѣсърітене ар ѳі

лѣсат ѣѣро таі лібер цїицѣлор дп веанѣ-
ріле грекѣте, нічї одатѣ вісеріна лѣі Хрі-
стос нѣ ажѣѣеа атѣт де кѣлѣватѣ ші ѣа-
жѣкорітѣ. Чел пѣдїа жѣмѣтате дп прї-
чїнеле прїгонірілор рѣлеѣеосѣ леаѣ нѣр-
тат дпшїі епітрѣніі пощріі вісерічѣці.
Аѣѣтѣсе клерѣл рѣсърітѣеа не калеа цїи-
цѣлор, не карѣа Хрістос нічї одатѣ п'аѣ
дпкїсо, нічї аѣ воіт а се дпкїде прїи ал-
ціі, ші чел тѣлѣт дп дѣѣ сѣѣ трѣі зѣчїмі
дпшїі ва рѣдовънді трѣапѣта ші ѣаѣа карѣа
і се кѣѣіне кѣ тот дрѣпѣтѣл. Дар пѣлѣ
кѣнд ла рѣсъріт ѣом азїі кѣар ші кѣпѣ-
тѣніі вісерічѣці зікѣнд: „Прѣстѣл п'аре
трѣѣіицѣ де таі марі дпѣѣѣѣтѣрї, деѣѣт
съ шїе чїті не сѣіпѣтеле кѣрѣці ші съ ле
кѣпѣте,“ пѣлѣ атѣчїі деспрѣѣѣл ші трїіа
чѣлорлалѣте поноарѣ ші че ѳ таі рѣѣ, трѣ-
пѣтата пѣрѣѣре а оілор дпн стѣѣлѣл сѣѣпѣт
ѣор ѳі пѣдѣспѣрѣціте де пѣшѣле пѣстрѣ.
Еі се тем де ересѣрі каре ар пѣтеа ѣепі
прїи цїицѣ? Съ ѳіе прѣа сігѣрі, кѣ дп-
датѣ че ѳїіі ѣеаклѣі, адїлѣ тіренїі ѣор
сіпѣці кѣ цїіѣ таі тѣлѣт ка клерѣл, дп ѣор
пѣрѣсі пѣгрѣшїт, ѳїреѣѣе ші кѣ скѣѣѣреа
лор, дар п'аї че ле фачѣ. Лѣтѣа тоатѣ
аѣѣапѣтѣ ші прѣтїнде кѣ тот дрѣпѣтѣл, ка
клерѣл съ ѳіе пайѣте мерѣгѣторїѣ, съ пѣрте
ѳѣклїіле лѣтіпѣтѣоаре; дпсѣѣ кѣт ле ва
пѣрта дакъ нѣ ва кѣѣта прокѣпѣіицѣ? Нѣ-
таі одатѣ с'аѣ трїііс літѣѣі де фѣк ші лѣ-
тіна дпѣѣѣѣтѣрїлор пѣсте ачѣі 12, каріі
н'авѣсерѣ порѣчїре а пѣтрѣче кѣ марѣле
дакал деѣѣт пѣтаі трѣі ані. Асѣѣзі пѣ-
ѣереа тѣнілор нѣ не дѣ ші кѣѣошїицѣ
літѣѣлор, нічї дарѣла де а тѣлѣкї сѣіпѣтеле
скрїпѣтѣрї, дакъ нѣ ѣом остѣні прїи шѣѣле
ѣп шїр лѣпѣг де ані. Дптр'ачѣеа ѳіе тѣлѣ-
пѣшїтѣ черїлѣі, кѣ клерѣріле рѣѣѣѣшї

с'аѣ децентат, зпії маї кърънд алдіи маї тързіѣ; дн зпеле пърді клеръл ромълеск е маї лъминат декът тоате клеръріле дін тоатъ Асія ші дін Европа търчіт, ва пе а локзреа дін конкъріндъ кѣ прокопсідіи европелі, ші маї дн тоате зпгъріле ротъпнелі се сімте ші дн клер о пълзіндъ къръ лъмінъ. Мітрополіді ші епіскопї поартъ грїжа, кѣм ар пѣтѣ ажзпце пе кале маї дреаптъ ші маї скъртъ къръ дорїтъл скоп. Евангеліа дѣ тълъ алтор щїи-де. — Тоате кѣте маї спъне D. Церандо де преодїи пощрїи, де вісерїчі, де згъръ-велї, ікоане, кърътрї вісерїчешї, сѣпер-стїдіи ле тречет пентрѣ астѣдатъ кѣ ве-дереа, лъсънд ші Домнілор чїгїторї зп кѣмп ларг де медїтадіи. Атѣта пѣмаї пѣ пѣтем лъса пе атїнс кѣ, кърътрїле поа-стре вісерїчешї дн Цара ромълеск ші дн Молдавіа сѣ корчїт тълт прїн къръ-трїле челе свертѣоаре аравіче днпрѣ-тѣтате дела тохamedанї — кѣчї оамелї пе лъпгъ тоатъ зра тот девелїр ші дн челе вісерїчешї маїмѣдіторї; — іар дн Трансілванїа ші дн пърділе Ънгарїей се кърът кѣм е ворва ічі „пе молдовеніе,“ коло „пе тѣптенїе;“ дар тълте с'аѣ дат зїтърей, іар ачентъареа devenї непълъкѣтъ дїа прїчіна смїнтїтеї сѣ непотрївітеї тра-дѣчерї а кърділор вісерїчешї. Тїнерїмеа ромълъ дїн кареа о парте дндатъ дїн прїчїе днвадъ пе ла шкоале де алт неам, аре преа пѣдїн прїлеж а се депрїнде дн кърътрїле вісерїчешї; де ачї ші деспрѣ-цъл зпѣра кърът ачелеш. Сѣ фїм дрепді фрадїлор знде се кѣвїне: сѣ пѣ зїтѣм, кѣ гѣстъл еліпїлор дн арте, прїн зрмаре ші дн тѣсікъ (вокал ші інструменталъ) аѣ фост пълъ кърът кѣдереа Константінопо-

лълзі маї вѣп шї маї рафїнат декът а тѣ-търор европелїлор, шї пълъ дн зїоа де астѣзі маї тълте дїн кърътрїле поастре вісерїчешї аѣ дѣлчеадъ шї фертек маї маре декът орї каре алтеле; дн сѣ фїреше кърътате вїне шї регълат, іар пѣ дн тїнсе, тремѣрате ка де апъ гїедѣоасъ шї сверате ка де спаїтѣ. Амъндѣої мітрополїді Мол-даво-Ромънїей аѣ днтрепрїнс регълареа кърътрїлор вісерїчешї; кредем кѣ пої а-чешї дїнкоаче пѣ vom рѣшълнѣ маї дндѣ-рѣпт анѣме пе ла епіскопїи. Дар пѣ vom зїта нїчї де регълареа тїпїкълзі вісерїческ, дн каре парте дїн смїнтѣала зпѣр традѣ-кѣторї а кърділор, парте прїн фанатїсмл алтора, дар шї прїн ленеа тїпърїторїлор аѣ інтрат атѣтеа апомалї, дн кѣт с'ар че-ре неапѣрат, ка зп совор сѣѣ о конферїн-дъ де епіскопї шї де алді вѣрваді вісерї-чешї сѣ сѣпзіе кѣт маї кърънд тоате тра-дѣкділе кърділор вісерїчешї ла о ревїсіе стрїнсъ алътѣрѣндѣле кѣ орідінале челе маї вѣне, кѣ каре прїлеж с'ар пѣтеа де-марка лѣтѣрїт слѣжва дїн монастїрї де слѣжва кареа се чере пентрѣ вісерїчеле тїренїлор. Престе тот е преа де дорїт, ка слѣжва дѣмнезеїаскъ сѣ рекѣщїце о вазъ маї маре, маї вѣртѣс чїтїтѣл чел прїпїт шї волворосїт, пе днделес, прїн зр-маре шї песте пѣтїндъ де а фолосї, де а пѣтрѣнде ла зрелїе шї ла інімїле кредїн-чошїлор сѣ фїе опрїт сѣпт педѣапсѣ. Дн монастїрї слѣжва маї лъпгъ фолосеще; дн вісерїчеле лѣмеї тѣчїтоаре шї днгрїжате де пѣказрї слѣжва дѣмнезеїаскъ маї скър-тѣ сѣ фїе кѣ атѣт маї помпоасъ шї дн-сѣфлѣтоаре де сімдемїнте евлавїоасе, іар тълмѣчїреа евангелїей сѣ пѣ лїпсїаскъ нїчї одатъ, пентрѣ-кѣ аша неаѣ порѣпчїт Хрї-стѣс, аша фѣкѣрѣ шї тоці Апостолїи.

Ленеа ромъниѡр. D. Церандо а-флъ, къ ромъни сьнт агьт де ленеши, кът дп пьнтъл ачеста се асеатъпъ къ Лазарони. Ачеста е о винъ че о афлъ ши алдїи дп ромъни, ши ми се паре къ дп свш Церандо примї opinia маї тьлт дїп спьса алтора, декьт дїп а са есперїицъ. Дар маї зьтеїв съ спьнем чїне сьнт Лазарони. Ка ла 50 пьпъ ла 60 миї оаменї дп Неапол вїедзїторї фьръ нїчї о месерїе дп чеа маї маре мїсерїе, фьръ касъ, фьръ масъ, зькънд зїоа ши поаптеа пе злїдї (дп ачеа клїмъ кълдроасъ), коперїдї дп трепде, чершїнд дела трекуторї, саъ чел тьлт шервїнд пе зпїи алдїи ка сьрчїнарї, пьртънд де їчї коло къте чева; сьферїторї де тоате пьказьрїле ши де важокьрї, дї азї стрїгънд дп зрмъдї „Date-mi-qualchecosa,“ кът аї зїче пе ромънїе „фьдї по-манъ мїлзїецешъ къ чева;“ къ ачеа осевїре, къ прекът се vede фортъла де чершїт а Лазарониѡр пъ е аша змїлїгъ, ка чеа ромъно-сьрваскъ. — Къ ачест фелїз де оаменї асеатъпъ D. Церандо пе кътева мїлїоане де ромънї, чеа маї греа вьгъ-маре че пе пьтеа фаче ши дптръ кареа — о зїк ачеста къ копвїнцере дїп лъп-тръ ши дьпъ черкаре маї днделвгъ — пъ е адевър о лїтеръ тькар.

Къзгадї песте патрїа поастръ, пьтъ-радїї чершїторїи ши ведї афла, къ амъс-рат пьтърълзї лъкьїторїѡр пої авем чеї маї пьдїнї чершїторї доар' дїп тоатъ Ев-ропа, дпсмадї пе ла сателе ромънецї пе чершїторї ши ведї ведеа къ сьнт пьмаї ка о парїтате; апої ши карїи се афлъ Дь-тпезеї маї щїе кът се дпгътпль, къ ддї чер къ пїде къвїнте семї-словене ши ддї тьлцътеск кърат словенеце „вогда-про-

сте;“ дптръ агьта е ши лїтва поастръ сьракъ де термїнї чершїторецї. Есамїнъ маї дпколо фала ромънълзї де а пъ цї се аръта лїнсїт, де а да ши алтзїа дїп пьдї-пъл сьъ, прекът дпсвш D. Церандо аъ овсерват кърчїш къртезїш дп патрїа по-стръ. Ромънъл аре късвдъ дпвръкатъ, вїтїшоаре, дпкъперї, ел дпсвш дпвръкат маї вїне декът тьлте алте попоаръ дп-връкате кът зїк аї пощрїї дп хаїне вїнете „пе жьпънїе“ шчл. Аша дар пъ е чер-шїторїз ка Лазарони, прїп зрмаре пъ пьте фї нїчї ленеши ка ачала. — Дар вої зїчедї: „Ромънъл прїнде ла лъкръ преа тоале.“ Сь vedem.

Пе каре ромън вредї а дпделеце а-чї? Дпсвш авкторъл рекупоаще тьлта осевїре дптре стареа челор маї лїверї ши дптре а челорлалдї; дечї сь пе трацем сокотеала къ їовацїи саъ роботарїи. Ро-мънъл сьтеан їовацїї аре ши ел ка тоатъ Европа 365 зїле дп ап. Дїп ачеле 365 зїле скоатем ши пентръ ромънї ка пентръ тоатъ лътеа кредїнъ 52 дьмїнечї; скоа-тем алте 24 праспїче дппърътещї легате (аша ми се паре дьпъ порьпчїле лзї Іо-сїф II.); маї скърїм алте чел пьдїп 20 сьрвъторї, каре дакъ ле маї дїне пъ е вїпа лзї, къчї ел п'аъ чїтїт нїчї правїлъ, нїчї і се спїне кърат порьпка „шесе зїле сь лъкрезї,“ ка сь афле ши сь жьпоаскъ, кът-къ а пъ лъкра дп сьрвъторї молъстїрецї пентръ оаменї къ фамїліе ши къ валърї лътещї е пькат маре, къчї траце мїж-лоачеле вїедеїдела аї сьї; сь скоатем 104 зїле че фаче къте дьбъ пе септътпль дп вразда домпълзї пропрїетарїз; алте чел пьдїп 14 пе каре е даторїз але дпплїнї дп треава комїтатълзї, ла дрътърї ш. а.;

adaorgъ зилеле съвтрахенде ла вѣ лов = 214; съвтрацелеле дін 365, рѣмѣн чел мѣлт 151 зиле пентрѣ ромѣнѣл цѣрап ка дн ачелаші съ лѣкре, съ алерце, съ къщіце а тѣта, къ кът съ'ші хрѣніаскъ фамиліа, вѣтѣцеле, съ'ші пѣтніаскъ конпрівѣдіа, патралееле (фѣя, овѣс, ш. а.), съ'ші ціе преотѣл, къптѣрецѣл ш. а. Песте ачестеа съ тѣчет къ тотѣл, къ дн патріа поастрѣ пе тот апѣл віне ші о еарпѣ, къад пѣ поді ара пічі сечера, ші пентрѣ каре зиле де цер пѣлѣ акѣм пѣ с'аѣ дндѣрат нїмїні а днвѣда ші пе ромѣн спрѣ деспѣрѣвїре врео месерїе де касѣ фолосїтоаре, чї е лѣсат де капѣл лѣі съ петреакѣ ла стїкла къ віпаре дн вїртѣл пропрїетарїлѣі. Дечї пѣвѣдївѣт мѣпа пе інімѣт ші въ днтреваді, дакъ вѣ попор левеш ка Лазаровї, днтре днпреціѣврѣрїле атїасе п'ар фї тревѣт съ се стїгѣт ші пѣлѣ акѣм де пе фада пѣмѣнѣлѣі. — Вої днсъ пѣрчедѣді маї днколо ші афадї, къ де ші ромѣнѣл поате фї къ пе самѣ'ші лѣкрѣ маї къ інімѣт, дар пе сама пропрїетарїлѣі пѣ лѣкрѣ декѣт пѣмаї дн сілѣ. Ла обїекдіа ачестеа рѣспѣнсѣрѣ фѣарте пе ларѣ ші лѣмѣрїт графѣл Стефан Сеченї дн Нїсѣ ші варпѣл Нїкомае Вешеленї дн Balıteletек десвїпїнд пе цѣрап десѣврѣнїт ші доведїнд totdeodatъ, къ дн вразда стрѣпнѣ ші маїарїї ші славїї ші алдії сънт тот аша лѣпѣдезі ка ші ромѣнїї. *)

Атѣта тотѣш пѣ пѣтѣм пѣга, къ ромѣнѣлѣі пѣ преа мѣлт дї пасѣ де вїиторїѣ; ел де ші къщїгѣ дѣпѣ пѣтїндѣ ка орї каре

алт попор, дар пічі декѣм пѣ пѣстрѣазѣ ка алдії. Довадѣ съ фїе ла ачестеа оспїталїтатеа лѣі лѣздатѣ шї de D. Fernando; вѣ чершїторїѣ де знде ар пѣтѣ фї оспїтареѣ? Днтр'ачеа пѣпѣстрареа есте о трѣсѣрѣ де характер а ромѣнѣлѣі комѣнѣ шї алтор попоарѣ romanїче. Аѣ есте съпїціостѣл франдоѣ аша пѣгѣцеторос, ласом ла аверї ка теланхолїкѣл англѣ? шї холерїкѣл італїан есте ел аша днгрїжат де вїиторїѣ ка флегматїкѣл пѣамц шї сас? Песте ачестеа ромѣнѣл дакъ пѣ пѣстрѣазѣ, дакъ пѣ'ші фаче перї алѣї пентрѣ зїоа де мѣне, дн везі шї дн авзі къ че кредїндѣ тарѣ есте ел дн проведїндѣ къ пѣла ва лѣса. Аша дар ачестѣ днсъшїре і се траце шї дела рѣлеце, кареа сокотеск къ пѣ о ведї дефїїма. Ба днї ретраг къ вѣпѣтѣл: сънт оаменї, карїї афлѣ шї ачѣа вїнѣ ромѣнїлор къчї аѣ атѣдї пѣвнчї, шї днпреціѣврареа ачестеа о аскрїѣ зпѣї характер десѣрѣнат. Рѣї фїсіолоді шї рѣї къпоскъторї де ромѣн, кърѣїа рѣлецеа шї дн пѣнтѣл ачестеа іаѣ дїктат вѣ фелїѣ де пост шї контепїре, чел маї днделепт пост дїн къте аѣ рѣндѣт сѣїндїї пѣрїндї шї помїтїка днпѣрадїлор бїзантїнї. Аѣ пѣщїдї вої, къ ла о цѣперадїе съпѣтоасѣ се чер пѣтерї, шї дакъ пѣтерї пѣстрате фѣрте віне? Мерцедї дн четѣдїле челе тарї шї веці афла, къ къ кът оаменїї сънт маї десѣрѣнаді, маї вѣрталї дн пѣнтѣл ачестеа, къ атѣт цѣперадїа е маї мїкшоратѣ шї маї мїсѣрабїлѣ. Дечї аївѣ ромѣнїї пѣрнчї къдї ва вої Dısmınezeѣ а ле да; пѣстрѣзе днсъ, трагѣ шї еї маї віне ла оала лор, фїе маї превѣзѣторї пентрѣ тїмпѣрї вїитораре.

Днтр'ачеа маї е шї алѣт пѣрїчїпѣ

*) Маї алес де вор авѣ мѣлді пропрїетарї ка Ф. I. дін Erd. Hiradó (везї дн Gazeta Nr. 12 а к.).

кареа фаче не ромън пепъстръторъ ши маї лъцед ла лъкръ декът пот фї алте попоаръ трансїлване, адїкъ сфїнтеле постърї. Дъсъш D. Церандо аїеаптъ зїкънд ромънълѣ „тънкъторъ де чеапъ.“ Да, 104 меркърї ши вїнерї, 42 зїле постъл кръчънълѣ, 49 ал пащїмор, 20—35 ал апостолїмор, 14 ал Ст. Марїеї, тъчем де постъл сф. кръчї ши де лънї не внде се маї дїн ши ачелеа, към ши де ажъврї. Аъ вїнеї ромънълѣ ка пентръ рътъшїда де врео 180 зїле де фрѣнт песте ан съ дъграше порчї ка сасъл ши ка зпгъръл, съ дїе регълат тъчелърїе дъ сат, пъсърї де касъ къ свтеле? Къпоащем сате тълте, внде ромънї песте тот анъл нъ гъстъ карнеа де вїтъ; їар сф. постърї ле дїн дътокта към ле пъзеск ачелеаш дъ монастїрїле ръсърїтене кълзгърїї чеї маї де рънд, саъ ши маї стрїнс, дъкът адїкъ ла пої дъ лок де їкре ши пеще се тънкъ чеапъ, дъ лок де атътеа алте вълътъдї ръсърїтене соръ ла ворш ши замъ де варъ (кърекїс), дъкът ши дъ лънїле кънд е пстереа лъкрълѣ ла къмп. Хрълїдї францозїмор не гранадїрїї лѣ Napoleon дела Лодї ши не матрозїї дела St. Jean d'Acге къ тътълїгъ анъл дътрег, ка съї къпоцї дїн фада чеа гълвїе къ о тънкъ, ши пъледїї съ трагъ дїн спете ла сапъ ши ла коасъ. Аша дар не лъпгъ респектареа сфїнтелор постърї е їреа де дорїт, ка съ дъвълдът не ромънї а тънка маї вїне, адїкъ вкате маї хрълїтоаре ши анъме дъ лок де тътълїгъ пълне маї тълтъ ши маї вїне лъкратъ; съї dedът а'шї сьдї дъ гръдїнї маї тълте фелїврї де легътї шчл. шчл. Къ ачеааста ам тълїа ши окасїї тълте ледїмор; їар постърїле пентръ шїренї

съ се модїфїче пълмаї към леаъ модїфїкат тълскалїї, не карїї тотъш дїн атъта прїчїаъ патриархъл дїн Константїнопол нъ кетъаъ аї декларата де еретїчї.

D. Церандо тълстръ не ромънї ши пентръ дъсъръчънеа тїмпърїе. Ачеааста се адевереаъ пълмаї дъ вечїпътъдїле орашелор дїн темеїврї преа вїне къпоскъте. — Дар коръпцїа вїне дела стръїнї. —

Чеаа че воръенде авкторъла де сателе перегълате ши де каселе маї славе ла ромънї декът ла алдїї, нъ о пълтем нега нїчї пої; рефлектъм дъсъ, къ дъ їовълдїте челе маї тълте касе сътецїї ле фаче дъсъш прїпрїетарїїла към вре шї ле пълне ла локъл вндеї плаче, саъ чел пълдїн нїчї одатъ нъ дъдатоаръ не сътълн ла врео сїметрїе. Сътеанъл їаръш, каре дъ їовълдїе нъ е моценїторъ, чї — амъсърат ледїмор патрїеї — стъ гата не тот анъл а'шї пъръеї лъквїнда ши а трече не мошїа алтор прїпрїетарї, нъ е атълт де прост ка съ дъре касъ вълъ не сама алтора, нїчї невастьса съ кълїве гръдїна доар не сама дъшманеї саме вечїне шчл. шчл. Дечї їар въ рълът, фїдї дрендї дътръ жъдекъдїле воастре.

Чеаа че атїнде D. Церандо де новїлїтареа тълтор ромънї сълт прїндїї патриодї (кам дела 1540—1680) нъ се поате адеверї престе тот дїн їсторїе. Маї пайнте де а. 1540 аъ фост дъ Трансїлванїа тълдїме де новїлї ромънї, карїї маї тързїї саъ трекуръ ла арїстократїа маїаръ, саъ фъсеръ прїгонїдї. Дъсъ матерїа ачеааста мерїтъ вп трактат осевїт; пентръ ачеаа астълдатъ о тълїем пълстръндънїо пентръ алте тїмпърї.

Ревелїа лѣї Хора. Авкторълѣї і се паре, къ Хора ши Клошка ш'аъ органисат ревелїа ка нїде генералї. Де шї їсторїа

ачелбі евинетънт преа фатам есте дикъ преа дитълекатъ ши рѣъ скрісъ, атѣта тотъши е лѣтъріт, къ ромъніи трансілвані ла 1784 аѣ фѣкѣт чеа маі маре певзніе дін къте се пот сокоті; еі аѣ гъндіт къ аѣ а фаче къ о тѣпъ де повілі крзіі, кѣт ши ачееа, къ къ сіла се пот стоарче дрептѣрі пентрѣ ви попор дикъ фоарте пематор пе атѣчї. Дар пацііле Трансілваніеі афлѣ о маре плѣчере а ліпі ачѣа ревеліе ка о крімъ тощенітъ ши ка о патъ пещеарсъ де пе пѣтеле ромънѣлі. Фіе аша: пѣмаі тѣстрареа фіе ши речіпрокъ. Аѣ пѣ ши сѣквіі ревеларъ тот дн а. 1784 ла Мадефалва ши песте къдїва ані дѣпъ ачѣеа а доа оарѣ? Аѣ пѣ афлѣт дн історіе зрме де кътева ревеліі — мотивате саѣ немотівате, че пе пасъ — кіар ши дін партеа сасілор? чїне пѣ къпоаѣе сѣпцѣроаса днпротівіре а сасілор вѣрсені сѣпт Леополд I. ш. а. ш. а.? Іар апоі повілімеа! Сѣ пе адѣчет амінте пѣмаі де комплотѣ Мартіновічіан. Дечї каре е фѣрѣ віпѣ, сѣ арѣпче пеатрѣ асѣпра ромънѣлі.

Історіа словелор ши а літерелор аѣкторѣл п'авѣ де внде сѣ о шіе маі лѣтъріт; днсъ, „че аѣ скрісъ аѣ скрісъ.“ Даторіа ромънілор ва фї, а да лѣмеі літерате о ідее вреднікъ де днтрѣпріндеѣа лор де а скрісъ къ літере латїне; іар деслегареа проблемѣі каде маі вѣртос асѣпра Бѣкѣрѣщїлор ши а Іашїлор, карїі пѣ пот венї дн прѣпѣс къ къ скловеле вор перде ши крѣдїнда, апоі асѣпра Блѣжлѣлі, Орадїеі ши Арадѣлі, (Брашовѣл е сіліт а пѣзі

деокамдатъ дн пѣнтѣл ачѣста пѣмаі постѣл де обсерватор).

Алте рефлексїі маі тѣрѣпте каре ар фї а се фаче, рѣтѣіе тот дн сокотеала чїтіторїлор
Г. Барїѣ.

DIN ARHIVA ALBINEI.

(Бртаре.)

Премѣтаді, скїмѣаді, (прїмінігі) (днсъ-раді дѣ ал доїле), permuto.

Проїм. Саѣ апрїнс гѣпоїѣл дін вѣн проїм.

Дѣла сіне (пропмар).

Проде, врав, ргодео.

Презерїтѣ. Нѣфѣрѣл сеаѣ алтѣ плѣптѣ рѣъ крескътѣ.

Папокоте. Формеле де лемп, дн каре се пѣне алзатѣл пѣнеі.

Пічіѣ (piccolo).

Паланкъ, фалангѣ. О днгрѣдіре фѣѣтѣ спре апѣраре; редѣтѣ, фѣлаѣѣ.

Пѣсѣл, васѣл, обасѣл, сѣпѣрареа, passio.

Пале. Стрїпѣе фѣпѣл пале. Кѣт траѣе одатѣ къ коаса сеаѣ рѣдікъ къ фѣрка, (pala).

Пѣлѣѣе. Пѣлѣза се пѣлѣѣе, се дн-кълѣѣе.

Полікарїѣ. Деѣтетѣл чел скѣрт, pollex.

Пласѣ: фїртѣ, фїлерѣ.

Превїтат (praevius praeviatu), л'аѣ дн-тїмпїнат къ опор, чїпсте.

P.

Рѣсколіт: днпрѣщїет.

Рѣтеѣе. Шн фелїѣ де ланѣ де аѣр гердан.
(Ва зрма.)